

כוח האחדות בישראל!

שאלה גדולה היא כיצד היו בבני ישראל אנשים שידעו לעשות מלאכות עדינות כריקמה, צורפות, טוויה, גילוף ועוד, הרי מדובר בעם של עבדים, שהורגלו בעבודות גסות, בחומר ובלבנים, כפי שכותב הרמב"ן (לא ב):

"כי ישראל במצרים פרוכים בעבודת חומר ולבנים, לא למדו מלאכת כסף וזהב וחרושת אבנים טובות ולא ראו אותם כלל.. והיודעים ורגילים בהם בבא ידיהם תמיד בטיט ורפש לא יוכלו לעשות בהן אומנות דקה ויפה".

וכפי שכותב רבינו בחיי (שם):

"שלא היה אפשר בטבע שימצא בישראל שום אדם שיהיה בקי ושלם בשום אומנות בעולם, לפי שישראל היו משועבדים במצרים בעבודת פרך ומלומדים בחומר ובלבנים, ולא היה ראוי שימצא בהם שום אדם שיהיה בקי בשום מלאכה דקה, כי לא ראו אותה ולא למדו אותה ממלמד, ולא אחד בהם שאמן את ידיו בזה...".

ומתוך הרמב"ן את הדבר בפרשתנו:

"ויבואו כל איש אשר נשאו לבו – על החכמים העושים במלאכה יאמר כן, כי לא מצינו על המתנדבים נשיאות לב, אבל יזכיר בהם נדיבות, וטעם אשר נשאו לבו, לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, **אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר...**".

יש כאן יסוד חשוב מאד, שבכדי לבנות משכן, בכדי להצליח להביא להשראת שכינה בעולם, היה צורך שכל אחד יהיה נאמן לליבו. זה דורש הקשבה פנימית ללב, אבל לא פחות מכך אומץ וגבורה, כפי שכותב הרמב"ן: "ויגבה ליבו בדרכי ה' – לבוא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדוני דובר".

אולי כך אפשר להסביר עוד תופעה שמצאנו בהכנת המשכן, חז"ל אומרים על הפסוק: "וכל הנשים אשר נשא **לבן** אתנה בחכמה טוה את העזים" – כותב תרגום יונתן: "וכל נשיא דאתרעי לבהון עמהון בחכמתא הוון עזלן ית מעיזיא על גוייתהון ומנפסין יתהן כד הינון חיין" (וכל הנשים שנשא שנדב ליבם עמהם בחכמה, היו טוה את העיזים על גופם ומנפצות אותן כאשר הם חיים).

כלומר הטוויה הייתה שהעיזים חיים, לומר לנו שהמטרה היא למצוא את הכוחות החיים, הכוחות הטבעיים ואיתם ליצור ולבנות.

בפרשתנו מודגשת גדולת האומנים ובראשם בצלאל ואהליאב.

האומנות היא חוכמה גדולה, חכמה שמחשבת מחשבות, רגשות ומעשה - "חושבי מחשבות", "חכמי לב", "לעשות כל מלאכת חרש...".

יש קשר עמוק בין אומנות לאמונה. אמן הוא מאמין, מאמין בכוחות שבתוכו, מאמין ברחשי ליבו, ומאפשר להם לצאת בעוצמה ובחירות מבין ידיו. אומנות דורשת חופש וחירות, שיחרור וזרימה, צריך הרבה אמונה ואמון כדי לאפשר זאת. יש גם קשר בין אומנות לנאמנות. אמן הוא טיפוס שלעולם נשאר נאמן. האמנות היא הנאמנות המוחלטת לרחשי הלב העמוקים ביותר ומתוך כך ליצירות עצמיות. אמן אמיתי הוא בעל היכולת להביע את חכמתו ורעיונותיו בעולם המעשה, אך זה רק סיומה של האומנות. תחילתה ועיקרה נמצא ב'חכמת הלב', ב'לחשוב מחשבות', בציורים הפנימיים העשירים, ורק סופה, בעשייה מתוך נאמנות ואמון באותם הציורים הפנימיים.

לאומנים יש תפקיד מרכזי, הם פונים ומשפיעים על הצדדים הכי עמוקים של האדם ע"י יצירותיהם. טיפוח אמיתי של האמנות משמעותו לגרום לכך שהיא תנבע מתוך העולם המקורי של האמן, מתוך נקודת הנאמנות שלו ולא כשיטת ביטוי לצדדים היותר נמוכים שגם הם כנראה קיימים, אך אין להם מקום "על הנייר", במרחבי ההשפעה, שם צריך להימצא כל הטוב והיפה שבאדם.

אנו צריכים אומנים שידעו לשמוע לקול נשמתם ולבטא אותה, שיהיו מחוברים לדבר ה', לתורה ולמצוות, ומתוך כך מאמינים ונאמנים.

הרב קוק עסק רבות בחשיבות העצומה של הנאמנות לרחשי הלב, בערך האדיר של האומנות.

"הנשמה היוצרת שרויה היא במקור התורה. אסור לעכב את מרוצתה, המליאה שמחה וחדוות קודש, מפני שום טינא ועיכוב בעולם. אין כל העולם כולו כדאי נגד רגע אחד של יצירה עליונה ממקור הקודש. זרם חיים נשאים זה המשתפך בנשמה אחת, מביא הוא עילוי לכל העולם כולו" (קובץ ד, כט)

"להפרכת הרעיון והפריית הספרות, צריך שיהיה מוסכם, שכל פרח ציורי ושכלי הוא פרי הנשמה, וכשמגלים אותו מתבסס העולם יותר, כשהשאיפה הנשמטית בכללה היא נוטה לטובה. ולכן צריך תמיד הכח השכלי והציורי, להיות עסוק בעבודתו, בין ע"י העמקה בציורי עצמו, בין ע"י התעוררות מחזיונות רוחניים של ספרים אחרים, חדשים גם ישנים, שמתוכם המחשבה מתעוררת, והיא אורגת את חזיונותיה, וכולם עולים הם על שולחן הספרות להעשירה". (קובץ א, רעו)

"דע את עצמך, ואת עולמך, דע את הגיוני הלב שלך...", "צריך כל אדם להשתדל להיות יונק מצינור המיוחד את יניקתו הרוחנית..."

"האדם צריך לכבד מאד את רצונו ונטיות נפשו, שהם ההתגלו הנכבדה שבהוויתו..."

"כל אדם צריך לדעת, שקרוי הוא לעבוד על פי אופן ההכרה וההרגשה המיוחד שלו, על פי שורש נשמתו, ובעולם זה, הכולל עולמים אין ספורות, ימצא את אוצר חייו. אל יבלבלוהו תוכנים שוטפים אל תוכו מעולמות זרים, שאינו קולטם כהוגן, שאינו מוכשר לאגדם יפה בצרור החיים שלו. אלה העולמות ימצאו תיקונם במקומם, אצל המסוגלים לבנינם ושכלולם. אבל הוא צריך לרכז את חייו בעולמותיו הוא, בעולמות הפנימיים שלו, שהם לו מלאים כל ומקיפים את כל. חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, גדולה ענוותנות זו מאשרת היא את האדם, ומביאתו לשלמות העליונה, העומדת ומחכה לו, ובהיותו צועד בדרך חיים בטוחה זו, במסלולו המיוחד, באורח צדיקים המיוחד שלו, ימלא גבורת חיים ועליזות רוחנית, ואור ד' עליו יגלה, מהאות המיוחד שלו בתורה, יצא לו עזו ואורו".

"עלה למעלה עלה, כי כוח עז לך, יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים, אל תכחש במ, פן יכחשו לך, דרוש אותם, וימצאו לך מיד".

"לגעור צריכים גם בקטנות האמונה של עצמו, במיעוט הכרת הסגולה הנשמית שלו, כדי לשוב אל הגודל הראוי".
"כמה טובה מונעים בידיים, מפני שפלות הדעה שבאנשים אשר רוח ה' ראוי לדפוק בלבבם, והם אוחזים בקטנות, ואינם מאמינים בגדולת נשמתם".

"עיקר היגיעה הרוחנית ומניעת הנחת רוח הפנימי, בא לאדם ממה שהוא מתרחק ממה שהוא מוכשר לזה מסגולות נפשו".

יהי רצון שנזכה ללכת בדרך זו ולבנות את המקדש ולהביא לגילוי השכינה בארץ.